

OKRUGLI STOL »MOGUĆNOSTI I POTEŠKOĆE MEĐURESORNE SURADNJE U ZAŠTITI DOBROBITI DJECE«

Zagreb, 22. svibnja 2018.

U utorak 22. svibnja 2018. godine u Zagrebu, u prostorijama Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, održan je okrugli stol »Mogućnosti i poteškoće međuresorne suradnje u zaštiti dobrobiti djece«. Ovaj okrugli stol održan je u okviru trogodišnjeg programa »Sustavna podrška obiteljima s djecom: procjenjivanje i smanjivanje rizika za dobrobit djece« koji se odvija u suradnji Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, Ureda UNICEF-a za Hrvatsku, Hrvatske udruge socijalnih radnika i Društva za psihološku pomoć kao izvršnog partnera. Glavni ciljevi okruglog stola bili su propitati: (1) koji je pravni okvir suradnje sustava zdravstva, sustava socijalne skrbi, sustava odgoja i obrazovanja i pravosuđa u razmjeni informacija koje su ključne za procjenu rizika i sigurnosti djece u skladu s postojećim zakonskim normama i međunarodnim dokumentima?, (2) kako pripremiti stručnjake različitih sustava na suradnju?.

Na okruglom stolu uvodnu riječ održale su Nada Murganić, ministrica Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i

socijalnu politiku (MDOMSP), pravobraniteljica za djecu Republike Hrvatske i Đurđica Ivković, zamjenica predstojnice Ureda UNICEF-a za Hrvatsku. Zatim su slijedila dva uvodna predavanja – predavanje o značaju razvoja protokola o suradnji u zaštiti dobrobiti djece prof. dr. sc. Marine Ajduković te predavanje o integriranom pristupu i suradnji u praksi zaštite dobrobiti djece Tatjane Katkić Stanić, načelnice sektora za koordinaciju politika i unaprjeđenje stručnog rada centara za socijalnu skrb MDOM-SP-a. Okrugli stol nastavljen je izlaganjima stručnjaka iz različitih resora i ustanova. Izlaganja su bila podijeljena u dva bloka. Tema prvog bloka bila je »Normativni i konceptualni okvir« u kojem su održana sljedeća izlaganja:

- doc. dr. sc. A. Čulo Margaletić, Pravni fakultet u Zagrebu: »Normativna razina odnosa prava djeteta i roditelja s psihičkim bolestima – međunarodni dokumenti i naši zakonski propisi s posebnim osvrtom na područja koja su u koliziji«;
- dr. med. M. Bjedov, Povjerenstvo za zaštitu osoba s duševnim smetnjama: »Članak 21. Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama – komentar«;
- doc. dr. sc. S. Aras Kramar, Pravni fakultet u Zagrebu i M. Parać Garma, Općinski sud Zagreb: »Značaj komunikacije pravosuđa, sustava socijalne skrbi i zdravstva«;
- P. Papić, Agencija za zaštitu osobnih podataka: »Obrade osobnih podataka o djeci kroz prizmu Opće uredbe o zaštiti podataka i posebnih propisa koji reguliraju područje zaštite privatnosti djece«.

Slijedio je drugi blok izlaganja s naglaskom na potrebama prakse:

- B. Žigante, Visoki prekršajni sud: »Mogućnosti i obveze međuresorne suradnje svih institucija u zaštiti djece«;
- doc. dr. sc. V. Boričević Maršanić, Psihijatrijska bolnica za djecu i mladež, Zagreb: »Značaj protoka informacija o roditeljima koji imaju problema s mentalnim zdravljem i značaj vještačenja roditeljskih sposobnosti«;
- prof. dr. sc. S. Štrkalj Ivezić, Klinika za psihijatriju »Vrapče«: »Kompetencije stručnjaka za procjenjivanje rizičnosti roditelja za dijete«;
- mr.sc. Snježana Šalomon, Zavod za javno zdravstvo »Dr. Andrija Štampar«: »Siva zona u razmjeni informacija«;
- Darko Tot, Ministarstvo za znanost i obrazovanje: »Škola – značajna karika međuresorne suradnje«.

Nakon izlaganja održana je zanimljiva rasprava u koju je bilo uključeno i ostalih četrdesetak sudionika okruglog stola, a to su bili članovi programskog savjeta trogodišnjeg programa »Sustavna podrška obiteljima s djecom: procjenjivanje i smanjivanje rizika za dobrobit djece« te pozvani stručnjaci također iz različitih resora (socijalna skrb, pravosuđe, školstvo). Dalje u tekstu izdvojene su glavne teme

i zaključci okruglog stola te smjernice za daljnji rad, odnosno potrebne promjene u praksi.

Temeljem detaljne analize postojećih poteškoća u suradnji i bogatog profesionalnog iskustva stručnjaka, sudionika ovog okruglog stola, u radu se posvetila posebna pozornost temama kao što je npr. čija prava imaju prioritet u koliziji prava: prava djece ili prava roditelja s duševnom bolesti? Koje informacije i na koji način sustav socijalne skrbi može tražiti i očekivati podatke o djeci i njihovim roditeljima od sustava zdravstva, konkretno liječnika obiteljske medicine, psihijatrijski odjeli/bolnice (za odrasle i za djecu) ili sustava odgoja i obrazovanja. Što kada postoji sumnja u narušeno mentalno zdravlje, nedijagnosticirani ili neliječeni mentalni poremećaj roditelja koji dovodi do zanemarivanja potreba ili predstavlja razvojni rizik i prijetnju sigurnosti djetetu?

Kao dosadašnje poteškoće u djelotvornoj međuresornoj suradnji prepoznata je neusklađenost međunarodnih dokumenata i nacionalnih zakonskih rješenja, neprovođenje dosadašnjih protokola o suradnji, nepovjerenje među profesijama, nedostatak vremena za suradnju te posljedično izostanak koordinacije. Sudionici su iskazali opće slaganje oko važnosti međuresorne suradnje u zaštiti dobrobiti djeteta te potrebe za njezinim poticanjem i u konačnici ostvarivanjem u svakodnevnom radu. Tijekom okruglog stola sudionici su dali i niz korisnih sugestija kako aktualizirati i ponovno dati na značaju važnosti dugovječnoj temi suradnje.

U procesu zaštite djece istaknuo se značaj brzog i nesmetanog protoka informacija koji bi omogućio adekvatno i pravovremeno reagiranje na ugroženu sigurnost i razvoj djeteta. Protok informacija između različitih resora trenutno je s jedne strane predviđen, a s druge strane ograničen brojnim konvencijama, zakonima i propisima koji nisu u potpunosti jednoznačni, već su podložni različitim interpretacijama. Uslijed toga, kod stručnjaka dolazi do bojazni vezanih uz dijeljenje informacija, odnosno nesigurnosti u opravdanost njihova dijeljenja zbog potencijalnih negativnih posljedica u vidu tužbi i sl. Jasno je zaključeno da uvijek kada postoji dvojba o usklađenosti propisa treba postupati u skladu s Konvencijom o pravima djeteta.

S obzirom na navedeno, zaključeno je kako je potrebno osmisлити konkretne, nedvosmislene procedure i smjernice za postupanje stručnjaka u različitim sustavima od značaja za djecu, a koje će biti potpuno jasne i razumljive svim uključenim stranama – tko, što, kako, s kojim ciljem i pod kojim uvjetima – može i mora pružiti pravodobnu informaciju u slučaju zaštite dobrobiti djeteta. Naglašeno je kako je pri tom važno imati na umu da su procedure smislene isključivo ako vode do mjerljivih ishoda – a to je pravodobno procjenjivanje rizika i reagiranje u slučajevima kada je ugrožena sigurnost i dobrobit djeteta. To će olakšati da stručnjaci s uzajamnim povjerenjem i bez straha o mogućem progonu zbog neovlaštenog dijeljenja infor-

macija neposredno surađuju. Za to su, uz bolje smjernice za djelovanje i konkretnu političku volju, potrebne i zajedničke kontinuirane edukacije stručnjaka različitih sustava na regionalnoj/lokalnoj razini koje će omogućiti njihovu bolju umreženost i usklađenost djelovanja.

Osim navedenog, u postojećim protokolima nedostaje odgovornost za nečinjenje, odnosno odgovornost za ne postupanje u skladu s njima. Uz jasno navođenje odgovornosti za nečinjenje, bitno je kada do propusta dođe, pozornost preusmjeriti s uobičajenog traženja krivca, na propitivanje načina na koji način čak i nemili događaj može biti od koristi za unaprjeđenje sustava.

U raspravi je bio istaknut i značaj posebnog skrbništva, odnosno pitanje koje su informacije i iz kojih resora potrebne za unaprjeđenje i kvalitetnije obavljanje dužnosti posebnih skrbnika s ciljem zaštite interesa i dobrobiti djeteta. Istaknuta je i potreba za uvođenjem psihijatrijskih mobilnih timova koji mogu biti izravna pomoć u slučajevima roditelja s očiglednim, ali nedijagnosticiranim psihičkim teškoćama kod kojih je prisutno otežano svakodnevno roditeljsko funkcioniranje.

Također, naglašeno je kako zbog postojeće stigmatizacije osoba s dijagnosticiranim psihičkim poremećajima, treba imati na umu kako dijagnoza sama po sebi ne znači nužno i neadekvatno roditeljsko funkcioniranje osobe. Kako je naglašeno, djeca nisu ugrožena zbog dijagnoze, već zbog neodgovarajućeg postupanja roditelja. Vezano uz potonje, na okruglom stolu otvorila se i nova tema, a to je razvoj interdisciplinarnog modela funkcionalne procjene roditeljskih sposobnosti koji je od velikog značaja za procjenu i zaštitu dobrobiti djeteta. Zaključno možemo reći kako je održani okrugli stol bio značajan za uspostavu polazišta za razvoj smjernica/protokola/pravilnika za međusektorsku suradnju u zaštiti dobrobiti djeteta koji će osigurati profesionalni okvir dugoročne suradnje među sustavima te regulirati pitanja i nedoumice koje su se tijekom okruglog stola javile, a čiji je razvoj jedan od glavnih ishoda našeg trogodišnjeg programa.

Priredila: Petra Kožljan

*Međunarodna licenca / International License:
Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0.*